

5. АВТОРСЬКІ ПРОГРАМИ ТА ПРОЄКТИ

Вікторія Анатоліївна Васіна,
спеціаліст II-ї категорії,
музичний керівник дошкільного
навчального закладу «Сонечко»,
м. Золотоноша, Черкаська обл., Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0293-6315>

УДК 37.013

КОНСПЕКТИ ДОМІНАНТНИХ МУЗИЧНИХ ЗАНЯТЬ (Продовження. Початок у журналі № 1 (76), 2020 р.)

Анотація.

У статті подано комплекс музичних занять для дітей дошкільного віку. Ці заняття спрямовані на розвиток у дітей певних навичок, зокрема вміння слухати, порівнювати твори, давати їм стислу характеристику тощо. Також у дітей є можливість ознайомитися із різними музичними інструментами та їхнім звучанням. Музичні заняття в дошкільних закладах освіти спрямовані також на те, щоб розвивати увагу, пам'ять, музичний слух, вміння розрізняти нюанси музичних творів і вміння їх характеризувати тощо.

Ключові слова: музичні заняття; музичний розвиток; музичні твори; дошкільники; увага; увага; розвиток музичного слуху.

Заняття 4

Тема: «Час казковий наступає та іграшки оживають»
(старша група)

Мета: продовжувати ознайомлювати дітей із поняттям «жанр», вчити розрізняти музичні твори за жанрами, виховувати естетичний смак, розвивати вміння самостійно створювати образи, відповідно до характеру музики.

Обладнання: магнітофон, відеоманітофон, аудіозапис музичних творів, слайди та ілюстрації до балету «Лускунчик», посібник музично-дидактичної гри «Музичний будинок», набір карток для кожної дитини, атрибути, костюми наголовники, маски персонажів казки «Лускунчик».

Репертуар: П. Чайковський «Лускунчик» – фрагменти: «Марш», «Вальс квітів», «Танець Феї Драже», «Нова лялька».

Попередня робота: прослухування творів із балету «Лускунчик» на традиційних заняттях кожний раз по одному з фрагментів; перегляд мультфільму «Лускунчик» та обговорення його після перегляду.

Хід заняття

Музичний керівник. Діти, ви чули ім'я Петра Ілліча Чайковського і його гарну музику? Композитор дуже любив і розумів дітей. Одного разу

він вирішив зробити всім хлопчикам і дівчаткам подарунок. Подарунок незвичайний – цілий музичний світ, де живуть казкові герої, де співає на всі голоси природа, де панують любов і добро. Композитор написав 24 маленькі п'єси для фортепіано та назвав збірку «Дитячий альбом». Однак найказковішим, найтаємничішим і найулюбленишим серед малят є музика з балету «Лускунчик». Це казка, і казка непроста. Дії відбуваються напередодні Нового року, коли всі люди вірять в чудеса, в те, що під Новий рік обов'язково всі мрії збуваються, а добро перемагає зло. За сюжетом тут розповідається про те, як на Новорічне свято, навіть, іграшки оживають.

– Закрийте очі і скажіть:

«Раз, два, три, – грай, вигравай!

Чарівна музико, лунай!»

– Уважно слухайте, щоб потім визначити, який настрій передає цей музичний твір.

(Звучить «Вальс квітів»)

Музичний керівник. Хто мені відповість, що це був за твір? Що роблять під таку музику?

(Після прослухування, діти визначають характер музики: світла, радісна, ніжна, сонячна, приємна, танцювальна, святкова, урочиста)

– Вечір. Довкола все стихло. Діти приготувалися до сну, і лише одна дівчинка працює, адже

мусить яось заробляти собі на життя. Але в неї, як і у багатьох хлопчиків і дівчаток є мрія. Якщо сильно захотіти, то під Новий рік ця мрія може збутися. Як ви думаєте, про що мріє ця дівчинка? Слухайте уважно, а після закінчення музики поділитесь зі мною своїми думками.

«Танець Феї Драже»

Музичний керівник. Хто з вас хоч раз бачив мультфільм «Лускунчик», той знає, яку страшну історію розповів дівчинці зачаклований принц «Лускунчик». Чи співчували ви героям казки? Хотілося вам, щоб скоріше все скінчилося добре, і настав щасливий кінець? *(Розпитує дітей про їхні враження після слухання, нашттовує їх на відповідь про мрії дівчинки, про те, що кожна маленька дівчинка мріє стати принцесою, феєю тощо)*

Але перш ніж настане щасливий кінець, героям казки довелося чимало пережити. Принц показав себе з героїчного боку, проявив неабиякі здібності. Хоробрість, зумів організувати військо, яке захистило дім від напасти Мишиного царства. У чарівному царстві музики на вас чекає немало сюрпризів і загадок. Ось зараз буде одна з них. Послухайте та спробуйте впізнати музичний твір, як він називається і хто його написав.

«Марш»

– Чи здогадалися ви, хто написав цей твір і як називається? Чи сподобалась вам музика? Чи була вона схожа на попередні два твори? Чим відрізняється вона? *(Звернути увагу на ритм, чіткість, різкий перехід, звучання певних інструментів)*

Після цього музичний керівник викладає на столі музично-дидактичну гру «Музичний будинок» та роздає кожній дитині картки із зображеннями, що відповідають жанрам: танець, вальс, пісня, та оркестрове чи сольне виконання.

Гра «Музичний будинок»

(Діти слухають короткий фрагмент «Вальсу квітів» і демонструють відповідну картку)

Музичний керівник. Вірно, це танець, але танець – вальс. Слово «вальс» в перекладі з німецької мови означає «кружляти». Запам'ятайте це, будь ласка, адже сьогодні вам це ще знадобиться.

(Діти слухають марш і визначають його картками)

Музичний керівник. А що роблять під таку музику? Скажіть-но мені, голоси яких інструментів ви впізнали?

(Діти називають скрипку, трубу, віолончель, барабани тощо)

– Як називається колектив музикантів, що виконують музику на різних інструментах? *(Оркестр)*

Так, будь-яку музику, яку виконує оркестр називають оркестровою. А хто керує оркестром? *(Диригент)*

– Знайдіть серед ваших карток картку, де зображено оркестр. Молодці!

– Я вам зараз виконаю ще один твір. Будьте уважними! *(Музичний керівник грає твір «Нова лялька» (П. Чайковський))*

«Нова лялька»

– На якому музичному інструменті виконувалася п'єса? *(На фортепіано).* Музика, яку виконують на фортепіано, називають фортепіанною. П'єсу «Нова лялька» я вам заграла на фортепіано, а попередні твори ви слухали у запису. У «Вальсі квітів», «Танці Феї Драже», «Маршу» ви чули голоси віолончелі, скрипок, ударних інструментів, духових тощо. Скажіть, на чому виконувалась ця музика? *(На музичних інструментах).* Отже, музика, яку виконують на різних інструментах, називають інструментальною.

– А тепер уявіть на хвилинку, що з казкового царства музики зненацька зникли всі музичні інструменти. Однак без музики зникне й саме царство! Подумайте, як ще без інструментів можна виконати музичний твір? Як можна виконати пісню? *(Голосом, заспівати)*

Давайте спробуємо заспівати *(Виконується довільна, улюблена пісня дітей, або за вибором музичного керівника)*

– Ну як, вийшла у нас музика? *(Музичний керівник підбиває підсумки).* Музика, яка виконується голосом, називається вокальною *(Музичний керівник нагадує дітям про наявність такої картки у них в наборі)*

– Ви дуже вправно розібралися з жанрами в музиці!

– А яку казку ви уявляли собі коли слухали чарівну музику? На цьому столику знаходяться предмети й одяг, які ви можете для себе обрати, відповідно до того, який казковий персонаж вам більше до вподоби?

Тепер, коли ви обрали для себе персонажа, я пропоную вам зіграти маленьку роль, яка має відповідати тому, у кого ви одягнені *(Музичний керівник підбирає відповідну музику дітям і організовує своєрідний «Бал маскарад в гостях у Лускунчика»).*

Музичний керівник. Ну ось і закінчився наш казковий час у царстві казкової музики. До нових зустрічей, до побачення.

Заняття 5

«Чарівний світ музики Сергія Прокоф'єва»
(старша група)

Мета: надавати дітям можливість слухати досконалі за формою, доступні для розуміння сольні й оркестрові твори; збагачувати духовний світ малюків якісною музикою.

Обладнання: твори С. Прокоф'єва «Вечір», «Марш», «Похід коників», «Казочка» в аудіозаписі, ілюстрації до музичних творів, барабани, бубни, кастаньети, атрибутика для солдатиків.

(Під супровід одного з твору С. Прокоф'єва до залу заходять діти, і розглядаючи власні

малюнки, що розвішані на стінах, сідають на стільчики)

Музичний керівник. Ми з вами знаємо багато казок, де є добрі чарівники, які приносять щастя, і ті, які чинять зло, але завжди бувають переможені, бо добро має вищу силу. Однак чарівники зустрічаються не лише у казках. Вони живуть і працюють серед звичайних людей і дарують їм справжні дива своєї творчості. Щойно ви почули чудові звуки. Чи це не диво? Музику здавна називають чарівним мистецтвом, а композиторів, які її створюють – чарівниками. Ось до одного такого доброго чарівника ми прийшли сьогодні в гості. Ім'я його вам добре відоме, і ви, мабуть, його вже впізнали на портреті. Це композитор Сергій Сергійович Прокоф'єв, чий музичні твори знають і люблять дорослі й діти з усього світу. Послухайте чудові вірші поета Т. Шевченка:

... Дивлюся – аж світає, край неба палає,
Соловейко в темній гаї сонце зустрічає.
Тихесенький вітер віє, степи, лани мріють;
Між ярами над ставами верби зеленіють.

Цей твір про нашу Україну. На такій прекрасній землі – у селі з гарною назвою Сонцівка народився і виріс С. Прокоф'єв. У дитинстві, як і ви – діти, він весело бігав травичкою, милувався деревами й квітами, бавився цікавими іграшками. Були в нього ведмедик Мишко і велика гумова лялька Пан, яку Сергійко брав із собою у поїздки, адже не хотів з нею надовго розлучатися. Ще хлопчиком він дуже любив музику та пісні. Мати, Марія Григорівна, багато грала йому на роялі, а коли Сергійкові виповнилось сім років, – почала з ним серйозні заняття музикою. Хлопчик не просто виявився здібним учнем, а й сам почав складати маленькі твори. У вісім років він написав свою першу оперу «Велетень». А коли виріс і став всесвітньовідомим композитором, написав багато п'єс, опер і балетів для дорослих і дітей. Давайте ми з вами помандруємо в чарівний світ музики С. Прокоф'єва. Деякі його твори ви вже слухали. Напевне вони вам полюбилися. *(Звучить п'єса «Дощ і райдуга»)*

Музичний керівник. Діти, ви впізнали музику? А що ви можете сказати про цю музику, яка вона? *(Ніжна, світла, емоційна).*

Райдуга після літнього дощу завжди приносить радість, бадьорить, радує око. Уявіть собі, як теплої сонячної днини зненацька пішов теплий рясний дощик а після нього одразу вийшло сонечко. Райдуга встане над землею неодмінно. І тоді всі дорослі і діти помічають цю красу, посміхаються. Діткам одразу захочеться погратись. А в яку гру ви хочете пограти зараз?

(Проводиться гра за вибором вихователя)

Музичний керівник. Наша музична подорож триває. Погляньте уважно на ось ці музичні інструменти *(бубон, барабан, кастаньєти)*. У якій музичній п'єсі Прокоф'єва можна почути ці ін-

струменти? *(Можливо діти назвуть «Марш»)*. Давайте зараз послухаємо цей музичний твір, і пофантазуємо, що ми потрапили на святковий парад.

Фрагмент твору «Марш»

(Музичний керівник або дитина читає вірш)

Солдати олов'яні: шаблі, кашкети, голови.

Мундири олов'яні, і чоботи із олова.

Солдати олов'яні, а марширують строем.

Солдатів олов'яних вітаємо з тобою!

Музичний керівник. Давайте пограємо в олов'яних солдатиків. Одні діти будуть зображувати військовий оркестр, інші – крокуватимуть під музику, як сміливі та вправні солдатики.

(Звучить «Марш». Проводиться гра-танок у супроводі шумового оркестру)

Музичний керівник. А тепер, коли ми бадьоро пройшлися святковими вулицями міста, можна трохи і відпочити. Чарівні звуки ведуть нас у...

(Звучить «Казочка». Діти відгадують і продовжують речення музичного керівника)

Музичний керівник. Яка ніжна та мила мелодія, скільки в ній поезії! Пам'ятаєте, ми читали з вами вірш російського поета Сергія Єсеніна «Бабусині казки»!

(Хтось із дітей або ведуча декламує вірш)

День скінчився, по задвірках

Ми ватагою йдемо.

Повертаємося з гірки, по наметах біжимо.

Саночки нам надокучать –

Сядемо у два рядки.

І уважно будем слухать ми бабусині казки.

Ми у казці розкошуємо, хоч уже і пізній час.

І вдаємо, що не чуємо, коли мами кличуть нас!

(Дітям пропонують придумати за п'єсою Прокоф'єва «Казочка» свою казку)

Музичний керівник. У дитинстві С. Прокоф'єв дуже любив казки. І коли став дорослим часто й охоче звертався до них у своїй творчості. Він написав музику до казкових балетів «Попелюшка», «Кам'яна квітка», оперу «Любов до трьох апельсинів». Діти всього світу знають і люблять симфонічну казку С. Прокоф'єва «Петя і Вовк». Вони не просто з інтересом слухають, а й так само, як ми з вами, знайомляться з основними інструментами симфонічного оркестру. Давайте пригадаємо героїв казки й інструменти, які їх зображають.

На столі задалегідь розкладено картинки із зображенням музичних інструментів. Ведуча називає героїв казки, а діти показують, які інструменти озвучують кожний образ. *(Пташку – флейта, Кішку – кларнет, Качку – гобой, Дідуся – фагот, Вовка – три валторни, Петю – струнний ансамбль: скрипки, віолончелі, контрабаси. Постріли мисливців зображені литаврами та великим барабаном)*

Музичний керівник. Ми послухаємо казку «Петя і Вовк» (у грамзапису) і подивимось її в нашому театрі.

(Під звучання музики триває показ казки. Для образів Пташки, Кішки, Качки використовуються ляльки бібабо або іграшки. Ролі Петі, Дідуся, Вовка й мисливців виконують діти. Замінити показ вистави можна показом мультиплікаційного фільму «Петя і Вовк»)

Музичний керівник. Ось і закінчується наша цікава подорож у чарівний світ музики С. Прокоф'єва. Час повертатися додому, до наших щоденних справ, а проведжатиме нас ще один музичний твір «Похід коників».

Під музику діти встають і повільно виходять із зали.

Vasina Victoria. Abstracts of Dominant Music Classes.

Summary.

The proposed article under the heading "Author Programs and Projects" presents a set of music lessons for preschool children.

The author invites readers to get acquainted with her development of musical lessons, which she uses in the preschool educational institution "Sonechko", Zolotonosha, Cherkasy region. These activities are aimed at developing certain skills in children, including the ability to listen, compare musical compositions, give them a brief description, and more. Children also have an opportunity to get acquainted with various musical instruments (drum, rattle, bell, wooden spoons, pipe, tambourine) and their sound. Musical lessons encourage a piece of music character and the means of musical expression; to learn to listen and differentiate the timbre of the leading orchestra symphony instruments (violin, brass, percussion, etc.). Music classes encourage to determine the nature of musical composition and means of musical expression; to learn to listen and differentiate the timbre of the leading

symphony orchestra instruments (violin, brass, percussion, etc.). Musical classes in preschool educational institutions are also aimed at developing attention, memory, musical hearing, the ability to distinguish nuances of musical works and to be able to characterize them and more.

The influence of music is exposed on creative activity in the article, forming cognitive and emotionally-motivational functions, creative thinking development, capabilities to communicativeness, etc. The forms of activity assisting the effective tasks decision of preschool children's musical development are described, including fairytale-therapy and musical therapy.

Key words: *music lessons; musical development; musical compositions; preschoolers; attention; imagination; musical hearing development.*

Васина В.А. Конспект доминантных музыкальных занятий.

Аннотация.

В статье представлен комплекс музыкальных занятий для детей дошкольного возраста. Эти занятия направлены на развитие у детей определенных навыков, в частности умения слушать, сравнивать произведения, давать им краткую характеристику и т. п. Также у детей есть возможность ознакомиться с различными музыкальными инструментами и их звучанием. Музыкальные занятия в дошкольных учебных заведениях направлены также на то, чтобы развивать внимание, память, музыкальный слух, умение различать нюансы музыкальных произведений и уметь их охарактеризовать и т.п.

Ключевые слова: *музыкальные занятия; музыкальное развитие; музыкальные произведения; дошкольники; внимание; воображение; развитие музыкального слуха.*

Стаття надійшла до редколегії 22 квітня 2020 року